

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՈՐՈՇՈՒՄ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԴԻՄՈՒՄԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Քաղ. Երևան

30 նոյեմբերի 2022թ.

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը՝

Նախագահությամբ՝

Ա. Թունյանի

Անդամակցությամբ՝

Ե. Խունդկարյանի

Է. Շաթիրյանի

Քննության առնելով «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի անհատական դիմումի ընդունելիության հարցը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց .

1. «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ Դիմող) դիմել է Սահմանադրական դատարան (դիմումը Սահմանադրական դատարան է մուտքագրվել 2022 թվականի նոյեմբերի 15-ին)՝ խնդրելով.

««Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը՝ հրավակիրառ պրակտիկայում տրված

մեկնաբանությամբ, [ճանաչել] Սահմանադրության 59-րդ և 60-րդ հոդվածներին հակասող և անվավեր»:

2. Ներկայացնելով թիվ ՎԴ/7612/05/17 վարչական գործի դատավարական նախապատմությունը՝ Դիմողը փաստում է, որ նշված վարչական գործով Վճռաբեկ դատարանի կողմից 2022 թվականի մայիսի 19-ին կայացված որոշմամբ իր նկատմամբ կիրառված «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությամբ ակնհայտ միջամտություն է տեղի ունենում իր՝ Սահմանադրության 59-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 60-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաշխավորված տնտեսական գործունեության ազատության և սեփականության հիմնական իրավունքների նկատմամբ:

Դիմողը նշում է, որ «(...) Վճռաբեկ դատարանը Օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասին իրավակիրառ պրակտիկայում հաղորդել է հակասահմանադրական բովանդակություն առ այն, որ մասնավոր իրավահարաբերություններում պետությունն իրավասու է պայմանագրային խախտումներն արձանագրել և դրա համար պատասխանատվություն սահմանել Օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի իմաստով վարչական ակտով՝ առանց օրենքով նախատեսված հատուկ կանոնակարգումների առկայության: Օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը՝ իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությամբ, ուղղակի հակասության մեջ է մտնում նաև Սահմանադրական դատարանի ՍԴՈ-1530 որոշման հետ (...):»:

Ըստ Դիմողի՝ «(...) Վճռաբեկ դատարանը Օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը (...) դիտարկում է որպես իրավական հիմք՝ մասնավոր իրավահարաբերությունների շրջանակներում ստուգումներ անցկացնելու ու պատասխանատվության վերաբերյալ վարչական ակտ ընդունելու վերաբերյալ: Արդյունքում՝ մասնավոր անձինք, պետության հետ մասնավոր իրավահարաբերությունների շրջանակներում պայմանագրեր կնքելիս, պայմանագրային պարտավորությունների վերաբերյալ վեճ առաջանալիս, պետք է հաշվի նստեն այն հանգամանքի հետ, որ վեճը լուծվելու է ոչ թե ընդհանուր իրավասության դատարանում՝ կողմերի հավասարության պայմաններում, այլ

գործադիր իշխանության ներկայացուցիչների կողմից միակողմանի իշխանական գործողությունների կատարմամբ, որոնք միայն հետին թվով (post factum) կարող են դառնալ դատական քննության առարկա՝ վարչական դատարանում»:

Դիմողը փաստում է, որ մասնավոր և հանրային իրավահարաբերությունների տարանջատման պայմանների նման փոփոխությունը հանգեցնում է տնտեսական գործունեության ազատության խախտման, որով հիմնավորվում է վիճարկվող օրինադրույթի և հիմնական իրավունքի խախտման փաստի միջև անմիջական պատճառահետևանքային կապը:

Դիմողը նշում է, որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը՝ իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությամբ, խաթարում է նաև իր՝ Սահմանադրության 60-րդ հոդվածով երաշխավորված սեփականության իրավունքը, քանի որ գույքը տնօրինելու, տիրապետելու և օգտագործելու իրավունքները ենթարկվում են անհամաչափ և անարդարացի սահմանափակման: Դիմողի պնդմամբ՝ տվյալ մեկնաբանության հետևանքով մասնավոր իրավահարաբերություններում հնարավոր է դառնում անձին պատասխանատվության (տվյալ դեպքում՝ նյութական) ենթարկել վարչական ակտի միջոցով: Ըստ Դիմողի՝ նման պարագայում ինքը չի կարող նախորոշել իր նյութական միջոցների տնօրինումը, քանի որ մշտապես առկա է լինում ստուգումներ անցկացնելու և դրա արդյունքում միակողմանի կերպով վարչական ակտ ընդունելու հնարավորություն՝ սահմանելով վճարման պարտականություն, որն էլ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ գլխի շրջանակներում կարող է դառնալ հարկադիր կատարման հիմք:

3. Ելնելով դիմումի և կից ներկայացված դատական ակտերի ուսումնասիրությունից, ինչպես նաև ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29 և 69-րդ հոդվածների պահանջներով՝ Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը գտնում է, որ սույն անհատական դիմումով գործի քննությունը ենթակա է մերժման՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սահմանադրության 169-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ *Սահմանադրական դատարան կարող է դիմել յուրաքանչյուր ոք՝ կոնկրետ գործով, երբ առկա է դատարանի վերջնական ակտը, սպառվել են դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները, և վիճարկում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:*

Սահմանադրական վերոհիշյալ նորմն իր ամրագրումն է ստացել նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասում: Հիշյալ դրույթը սահմանում է այն հիմքերը, որոնց միաժամանակյա առկայության պարագայում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը կոնկրետ գործով անհատական դիմում կարող է ներկայացնել Սահմանադրական դատարան: Դրանք են՝

ա/ երբ կոնկրետ գործով առկա է դատարանի վերջնական ակտը,

բ/ երբ սպառվել են ներպետական դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները,

գ/ երբ վիճարկվում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ *Սահմանադրական դատարանը գործի քննությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ մերժելու մասին աշխատակարգային որոշում է ընդունում, եթե **դիմողն իրավասու չէ փվյալ հարցով դիմելու Սահմանադրական դատարան:***

Սահմանադրական դատարանը 2009 թվականի մարտի 17-ի ՍԴԱՌ-21 աշխատակարգային որոշմամբ արձանագրել է, որ «(...) «Սահմանադրական դատարանի

մասին» ՀՀ օրենքի 69 հոդվածի 1-ին մասում նշված որևէ պայմանի բացակայության դեպքում անհատական դիմում ներկայացրած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը սահմանադրական դատարան դիմելու համար իրավասու սուբյեկտ չէ»:

Միևնույն ժամանակ, «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի համաձայն՝ *Սահմանադրական դատարանը գործի քննությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ մերժելու մասին աշխատակարգային որոշում է ընդունում՝ սույն օրենքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված այլ դեպքերում:*

Նույն օրենքի 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ *անհատական դիմումներով գործի քննությունը, ի թիվս այլնի, կարող է մերժվել նաև այն դեպքերում, երբ դիմողը չի սպառել դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները:*

Սույն դիմումի, ինչպես նաև դիմումին կից ներկայացված դատական ակտերի ուսումնասիրության արդյունքում հարկ է արձանագրել, որ սույն գործով Դիմողը չի սպառել դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները: Մասնավորապես՝ Վճռաբեկ դատարանը թիվ ՎԴ/7612/05/17 վարչական գործով 2022 թվականի մայիսի 19-ին կայացրած որոշմամբ բավարարել է ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի վճռաբեկ բողոքը, բեկանել ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի 2020 թվականի դեկտեմբերի 15-ի որոշումը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

Այսինքն՝ *սույն գործն ուղարկվել է ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարան՝ նոր քննության, և ներկայում դեռևս քննվում է դատական կարգով, հետևաբար՝ Դիմողը սույն գործով չի սպառել դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները, ուստի Սահմանադրական դատարան դիմելու համար իրավասու սուբյեկտ չէ:*

Ելնելով վերոշարադրյալից և ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ և 6-րդ կետերով, ինչպես նաև 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջներով՝ Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց .

«Թեղուտ» ՓԲԸ-ի անհատական դիմումով գործի քննությունը մերժել:

Նախագահող՝

Անդամներ՝

Ա. Թունյան

Ե. Խունդկարյան

Է. Շաթիրյան

30 նոյեմբերի 2022 թվականի
ՍԴԴԿՈ-66